

Μιχαήλ Αγγελος,
Η δημιουργία του Αδάμ

τον αρχαίο κόσμο, στόχος του όμως είναι το μέλλον.

- Οι επαναστατικές του επινοήσεις σε όλους τους τομείς της επιστήμης, της τέχνης και της λογοτεχνίας.

Συνθήκες που ευνόησαν την ανάπτυξη του κινήματος της Αναγέννησης:

α) Η οικονομική άνθηση ευνόησε την καλλιτεχνική και πνευματική δημιουργία που υποστήριζαν φιλόμουσοι ηγεμόνες (Μέδικοι στην Φλωρεντία) και φιλόδοξοι εκπρόσωποι της αστικής τάξης.

β) Τα πανεπιστήμια ευνοούσαν και καλλιεργούσαν:

- Φιλοσοφικές αναζητήσεις
- Ανάπτυξη πνευματικής ζωής
- Διαμόρφωση μιας νέας αντίληψης για τον άνθρωπο, πάνω στην οποία θα οικοδομήσουν ένα καινούργιο κόσμο

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ

Τι ήταν ο ανθρωπισμός;

- Η στροφή προς τη βαθύτερη γνώση των αρχαίων ελληνικών και λατινικών γραμμάτων της αρχαιότητας γενικότερα (μελέτη, μετάφραση και σχολιασμός κειμένων).
- Η διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι ο αναγεννησιακός λόγιος δεν μελετά τον αρχαίο πολιτισμό μόνο σε θεωρητικό επίπεδο, αλλά επιχειρεί να αντλήσει από αυτόν αξίες για τη θεμελίωση του συγχρόνου του κόσμου.
- Η αναβίωση των κλασικών σπουδών δεν είναι καινούργιο φαινόμενο, αφού ήδη στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια του 12ου αι. μελετήθηκαν αρχαία φιλοσοφικά κείμενα.
- Επίσης οι Βυζαντινοί από το 10ο έως το 15ο αιώνα, ιδιαίτερα κατά την εποχή των Παλαιολόγων, ασχολήθηκαν συστηματικά με τη μελέτη της αρχαίας γραμματείας.
- Πρόδρομοι του ανθρωπισμού: **Δάντης, Πετράρχης και Βοκκάκιος**

Παράθεμα 1°

«Σε αντίθεση με το Μεσαίωνα, ο οποίος είχε τοποθετήσει στο προσκήνιο τις θεολογικές σπουδές, η Αναγέννηση είχε την ανάγκη μιας παιδείας στηριγμένης στην πρακτική ζωή. Ήταν απαραίτητες εξειδικευμένες γνώσεις καθώς και μια κοσμική συμπεριφορά. Το ανθρωπιστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα προσαρμόστηκε σε αυτές τις απαιτήσεις. Περιλάμβανε την ανάγνωση των αρχαίων συγγραφέων καθώς και τη μελέτη της γραμματικής, της ρητορικής, της ιστορίας και της ηθικής. Το 15° αιώνα το πρόγραμμα διδασκαλίας που περιλάμβανε αυτά τα αντικείμενα χαρακτηριζόταν επίσημα ως «ανθρωπιστικές σπουδές».

☉ **Αναγέννηση:** Πνευματική κίνηση που ξεκίνησε τον 15° αι. από τις ακμαίες οικονομικά πόλεις της Ιταλίας (Φλωρεντία, η Βενετία και η Ρώμη) και επεκτάθηκε στην υπόλοιπη Δυτική Ευρώπη. Κύριο χαρακτηριστικό της είναι η αναβίωση των αξιών της κλασικής αρχαιότητας, οι οποίες είχαν παραμεριστεί κατά το Μεσαίωνα.

☉ **Κύρια χαρακτηριστικά του κινήματος της Αναγέννησης:**

- Το πνεύμα των ανθρώπων απελευθερώνεται και γίνεται πιο φιλελεύθερο, δημιουργικό και ερευνητικό.

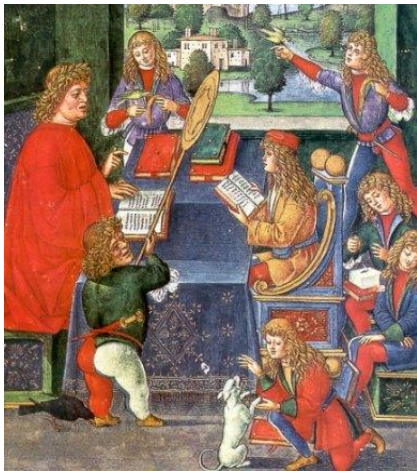
- Ο αναγεννησιακός άνθρωπος εμπνέεται από

Ο άνθρωπος του Βιτρούβιου, του Λεονάρντο ντα Βίντσι, μελέτη της ανθρώπινης ανατομίας

1. Ποιοι ήταν οι στόχοι της παιδείας κατά την Αναγέννηση, σύμφωνα με το παράθεμα;

2. Τι περιλάμβανε το ανθρωπιστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα;

Ο καθολικός άνθρωπος (Homo Universalis)

• Αφού μελετήσετε τα παραθέματα στις σελ. και 115 και 117 του σχολικού βιβλίου, να εξηγήσετε πώς αντιλαμβάνεστε τον όρο «καθολικός άνθρωπος», που ήταν ένας νέος τύπος ανθρώπου που φιλοδοξούσαν να διαμορφώσουν οι ανθρωπιστές.

Οι ανθρωπιστές:

- Είναι βαθιά θρησκευόμενοι
- Επιζητούν την αληθινή πίστη
- Τοποθετούν τον άνθρωπο στο κέντρο του κόσμου
- Επιδιώκουν την ανάπτυξη μιας πολύπλευρης προσωπικότητας του ανθρώπου που να χαρακτηρίζεται από την αγάπη για δημιουργία, δραστήρια ζωή, πίστη στις σωματικές και πνευματικές δυνάμεις του ανθρώπου.
- Έτσι, ο άνθρωπος αισθάνεται πλέον ελεύθερος να αναλάβει την ευθύνη για τη διαμόρφωση του κόσμου και του πολιτισμού του και υπεύθυνο για τη μοίρα του.

• Ο άνθρωπος με τα πολλά ενδιαφέροντα, ο πολύπλευρα ανεπτυγμένος άνθρωπος, που αποτέλεσε ιδανικό της Αναγέννησης (σχολικό βιβλίο, σελ. 203)

📍 Η συμβολή των Ελλήνων λογίων στην ανθρωπιστική κίνηση

Παράθεμα 2^ο

«Κανένας αμερόληπτος μελετητής του γενικότερου κινήματος του ανθρωπισμού δεν αμφισβήτησε τη συμβολή των Ελλήνων στη διάδοση των αρχαίων ελληνικών γραμμάτων. Η συμβολή αυτή υπήρξε πλατιά και πολύπλευρη. Μεγάλοι δάσκαλοι δίδαξαν φιλολογία και φιλοσοφία και έγιναν, έμμεσα ή άμεσα, ιδρυτές σχολών και ακαδημιών. Από τους μαθητές τους προήλθαν συγγραφείς εμπνευσμένοι από τις αξίες και τα ιδεώδη της αρχαιότητας, καθώς και πλειάδα ελληνοιστών που ήταν σε θέση να χρησιμοποιούν τα αρχαία κείμενα.

Εξίσου σημαντική υπήρξε η προσφορά των Ελλήνων λογίων της Δύσεως ή της διασποράς, όπως συχνά χαρακτηρίζονται, στην περισυλλογή χειρογράφων, την αντιγραφή και την έκδοση αρχαίων και μεσαιωνικών κειμένων. (...) Οι Έλληνες της εποχής της Αναγεννήσεως με τη βαθιά γνώση της αρχαίας ελληνικής και της λατινικής γλώσσας, με την εξοικείωση που είχαν προς τα κείμενα των αρχαίων και Βυζαντινών συγγραφέων αλλά και των Λατίνων συνέβαλαν αποφασιστικά στη διαμόρφωση της φιλολογίας ως επιστήμης, όπως την αντιλαμβανόμαστε σήμερα».

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. Ι΄, σελ. 356-357

- Με βάση το παράθεμα και τις πληροφορίες του βιβλίου σας (σελ. 117), ποια ήταν η συμβολή των Ελλήνων λογίων στην ιταλική αναγέννηση και στην αναβίωση των αρχαίων γραμμάτων;

📍 Σημαντικοί Έλληνες λόγιοι:

- Μανουήλ Χρυσολωράς
- Γεώργιος Σχολάριος
- Μάρκος Ευγενικός
- Βησσαρίων
- Γεώργιος Γεμιστός ή Πλήθων

📍 Μια νέα αντίληψη για την αγωγή και την επιστήμη

→ Έρασμος (Ολλανδός ανθρωπιστής και θεολόγος, 15^{ος} -16^{ος} αι.)

➔ «οι άνθρωποι δε γεννιούνται, αλλά γίνονται»

- ✓ Η αντίληψη του αναγεννησιακού ανθρώπου για το ρόλο και τη δύναμη της εκπαίδευσης.
- ✓ Αυτό το πνεύμα της αγωγής είναι διάχυτο στα κείμενα της αναγέννησης.
- ✓ Πεποίθηση, εξάλλου, του ανθρώπου της εποχής ήταν ότι η επιστήμη εξελίσσεται με την παρατήρηση, την εμπειρία και το πείραμα.

Ο Έρασμος

Η τυπογραφία και η διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού

- ☉ Η Αναγέννηση και ο Ανθρωπισμός έγιναν κίνημα ευρωπαϊκό.
- ☉ Η Γαλλία, η Γερμανία, οι Κάτω Χώρες και η Ιβηρική Χερσόνησος → εστίες της Αναγέννησης στη Δυτική Ευρώπη.
- ☉ Σημαντική επίσης υπήρξε η ανθρωπιστική δραστηριότητα σε πόλεις, όπου υπήρχαν πανεπιστήμια και εκδοτικά κέντρα:
 - στην Αμβέρσα, στο Παρίσι, στο Στρασβούργο, στο Μιλάνο και στη Βενετία.
- ☉ Στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού
 - καταλυτική και η συμβολή της τυπογραφίας.
- ☉ Ως τα μέσα του 15ου αιώνα τα βιβλία ήταν χειρόγραφα και γι' αυτό πολύ ακριβά και σπάνια.
- ☉ **Ιωάννης Γουτεμβέργιος** από τη Μαγεντία της Γερμανίας
 - χρησιμοποίησε, γύρω στο 1450, κινητά μεταλλικά στοιχεία για την εκτύπωση των βιβλίων
 - κοσμοϊστορικό γεγονός η εφεύρεση της τυπογραφίας (1^ο βιβλίο που τυπώνεται η Βίβλος)
- ☉ Τα τυπογραφεία εξέδωσαν κατά το 15^ο αιώνα 30-35 χιλιάδες βιβλία και το 16ο 150-200 χιλιάδες, ευνοώντας έτσι την πρόσβαση στη γνώση.
- ☉ Η φιλομάθεια περιορίστηκε στις πόλεις. Στην επαρχία η πλειονότητα του πληθυσμού παρέμενε αναλφάβητη.
- ☉ Θα χρειαστεί η συνδρομή ενός παρόμοιου κινήματος δύο αιώνες αργότερα, του Διαφωτισμού, για να αφυπνιστούν περισσότερο οι ανθρώπινες συνειδήσεις.

